

Azərbaycan mədəniyyətlərarası dialoq məkanına çevrilib

Respublikamızın multikulturalizm modeli dünyada böyük maraqla qarşılır

Dünya dini liderlərinin II Bakı Sammiti sona çatsa da, onun ətrafında cərəyan edən proseslər və müzakirələr davam edir. Məlumdur ki, bu Zirvə toplantısına qatılmaq üçün ölkəmizə gələn əcnəbi qonaqların əksəriyyəti burada müxtəlif səviyyəli görüşlər keçiriblər. Bu görüşlərdə əsas məqsəd ölkəmizdə mövcud olan dini və milli tolerantlığı öyrənmək olduğundan, görüşlər, əsasən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsində və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində keçirilib. Azərbaycan multikulturalizm modeli bu gün bütün dünyada böyük maraqla qarşılır və yüksək dəyərləndirilir. Respublikamıza təşrif buyuran bütün qonaqları, əsasən bu modelin mahiyyəti və ölkəmizdə dövlət-din münasibətlərinin tənzimlənməsi maraqlandırır.

Oktyabr ayının sonunda Bakıda səfərdə olan ABŞ yəhudi təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin (DQİDK) sədri Mübariz Qurbanlı qonaqlara komitənin fəaliyyət istiqamətləri, eyni zamanda, Azərbaycanda mövcud olan multikulturalizm ənənələri, dinlərarası tolerantlıq və harmoniya haqqında geniş məlumat verib. Komitə sədri qonaqların diqqətinə çatdırıb ki, Azərbaycan əhalisinin 96 faizi müsəlmanlar olsa belə, ölkəmizdə xristianlar, yəhudilər, ümumiyyətlə, bütün dini konfessiyaların nümayəndələri sülh, əmin-amanlıq şəraitində birgə yaşayırlar və bundan məmnundurlar. Respublikada 35 qeyri-müsəlman dini icmasının dövlət qeydiyyatına alındığını deyən Mübariz Qurbanlı yəhudiliyin Azərbaycanda qədim tarixə malik olduğunu bildirib. O, həmçinin, ölkəmizdə dağ, Avropa və gürcü yəhudi icmalarının, 7 sinaqoqun fəaliyyət göstərdiyini, Azərbaycanda müsəlman dini icmaları ilə yanaşı, qeyri-müsəlman dini icmalara da dövlət tərəfindən maddi yardımların ayrılmasının ənənə hal aldığını bildirib. Komitə sədri Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bütün sahələrdə əldə edilən nailiyyətlərin, ictimai-siyasi həyatdakı sabitliyin dini sahədə də özünü göstərdiyini qonaqların diqqətinə çatdırıb. Eyni zamanda, mövcud Azərbaycan həqiqətlərindən söz açan komitə sədri bildirib ki, 20 faiz torpaqlarımız ermənilər tərəfindən işğal olunub. Bu işğal nəticəsində həmin torpaqlarda olan dini-tarixi abidələrimiz ermənilər tərəfindən məhv edilib. Bütün bunlara baxmayaraq, Bakıda erməni kilsəsi qorunub saxlanır və təkə bu fakt xalqımızın tolerantlığını bariz şəkildə nümayiş etdirir.

ABŞ-da olan Amerika Yəhudi Komitəsində Rusiya və Avrasiya işləri üzrə direktor Samuel Kliger isə Azərbaycanın yəhudilərin azad şəkildə öz dini inanclarını icra etdiyi ölkələr içərisində ön sıralarda olduğunu bildirib. Görüşdə iştirak edən ABŞ və Kanada Buxara Yəhudiləri Konqresinin koordinatoru Rafael Nektarov təmsil etdiyi qurum barədə məlumat verərək, Azərbaycanda yəhudi dini icmalarına, o cümlədən yəhudi irsinin qorunmasına göstərilən diqqət və qayğıya görə məmnunluğunu ifadə edib. O, həmçinin, təşkilatın fəaliyyətində daim Azərbaycanın mövqeyini dəstəklədiyini və qarşılıqlı əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün bütün mümkün səyləri və əməkdaşlığı həyata keçirməyə hazır olduqlarını bildirib.

Komitə sədri daha sonra Dünya Dini Liderlərinin II Bakı Sammitində iştirak etmək məqsədilə Azərbaycana səfər edən yəhudilərdən ibarət nümayəndə heyətini qəbul edib. Nümayəndə heyətinin tərkibində Yeşiva Universiteti Yakob Sefard Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Eliy Abadi, Türkiyə və Almaniyanın baş rəhbərləri İshaq Haleva və Hain Yidşaq Etherberq, Macarıstan Yəhudiləri Assosiasiyası prezidentinin şəxsi nümayəndəsi Akos Naqi və İsraildən olan jurnalist Elyana Rose Rude və digərləri təmsil olunub. Mübariz Qurbanlı qonaqları ölkəmizdə görməkdən, dinlərarası dialoq mövzusunda çox önəmli və mötəbər tədbirdə iştirak etmələrindən məmnunluğunu bildirib. O, eyni zamanda, Azərbaycandakı nümunəvi dövlət-din münasibətləri, Konstitusiyada təsbit edilən vicdan azadlığı, dinlərarası harmoniya, ayrı-ayrı dinlər və konfessiyalar arasında qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan əməkdaşlıq münasibətləri haqqında danışib. Eləcə də, bu münasibətlərin tənzimlənməsi sahəsində fəaliyyət göstərən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi barədə qonaqlara geniş məlumat verib. Komitə sədri qeyd edib ki, Azərbaycanda tolerantlıq ənənələrinin əsası hələ qədim dövrlərdən qoyulub. Bu ənənə müasir zamanda nəinki dəyişməyib, əksinə, daha da dərinləşib. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyindən sonra isə bu dəyər dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilib.

Ermənistanın təcavüzü nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizinin işğal edildiyini diqqətə çatdıran DQİDK sədri Qarabağ müharibəsi və 20 Yanvar şəhidlərinin sırasında yəhudilərin də olduğunu, Qarabağda erməni işğalına qarşı döyüşlərdə iştirak edən və şəhid olan Azərbaycan vətəndaşı Albert Araqunovun "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" adına layiq görüldüyünü qonaqların diqqətinə çatdırıb. O, həmçinin qeyd edib ki, II Bakı Sammiti kimi mötəbər bir tədbirin keçirildiyi ərəfədə - 15 noyabrda Milli qəhrəmanın adını daşıyan küçədə Albert Araqunovun şərəfinə ucaldılan abidənin açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycana səfərindən, buradakı müşahidələrindən məmnunluq ifadə edən Yeşiva Universiteti Yakob Sefard Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Eliy Abadi qeyd edib ki, Azərbaycan tolerantlıq baxımından dünyanın ən qabaqcıl ölkələri arasındadır və bütün sivil cəmiyyətlər burada mövcud olan ənənələri nümunə kimi qəbul

edir. O, ölkəmizdə yəhudi icmasının fəaliyyəti, digər konfessiyalarla əməkdaşlığın hər zaman diqqət mərkəzində olmasını yüksək qiymətləndirib. Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra digər məsələlər də müzakirə olunub.

Bakı Zirvə toplantısı ərəfəsində Mübariz Qurbanlı həm də Dünya dini liderlərinin II Bakı Sammitində iştirak etmək məqsədilə Azərbaycanda səfərdə olan Özbəkistan Prezidentinin müşaviri Rüstəm Kasımovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Özbəkistan ilə Azərbaycan arasında tarixi kökləri olan dostluq münasibətlərinə toxunan komitə sədri ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əlaqələrin əhəmiyyətini xüsusi vurğulayıb. Bu münasibətlərin təməlində əsrlərin dərinliklərindən gələn mədəniyyət, dil və adət-ənənələrin yaxınlığı, tarixboyu formalaşan mənəvi və ümumbəşəri dəyərlərin dayandığını bildirən Komitə sədri Ümummilli lider Heydər Əliyevin bu əlaqələri daha yüksəklərə qaldırdığını və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini qonaqların diqqətinə çatdırıb.

Komitə sədri qonaqlara ölkəmizdəki dini mühit barədə məlumat verərək Prezident İlham Əliyevin dini sahəyə daim diqqət və qayğı göstərdiyini, ayrı-ayrı dini icmalara münasibətdə heç bir fərq qoyulmadığını və bu yanaşma sayəsində Azərbaycanın zəngin tolerantlıq və multikultural dəyərlərinin də yüksək səviyyədə qorunduğunu bildirib. Rəhbəri olduğu Komitənin fəaliyyət istiqamətləri barədə söz açan Mübariz Qurbanlı dini radikalizmə qarşı mübarizə sahəsində fikir və təcrübə mübadiləsinin aparılmasının zəruriliyi, dini məsələlərlə bağlı ölkələrimizin müvafiq qurumlarının əməkdaşlığının önəmindən danışıb.

İki ölkə arasında iqtisadi, siyasi və mədəni sahələrdə əlaqələrin getdikcə genişləndiyini qeyd edən Özbəkistan Prezidentinin müşaviri Rüstəm Kasımov xalqlarımızın bir çox ortaq xüsusiyyətlərinin olduğunu bildirib. O qeyd edib ki, hərtərəfli əlaqələrin inkişafında hər iki ölkənin dövlət başçılarının siyasi iradəsi mühüm rolunu oynayır. Rüstəm Kasımov ölkələrimiz arasında dini-mənəvi sahədə əlaqələrin daha da genişlənməsində maraqlı olduqlarını bildirib.

Qeyd etmək lazımdır ki, ölkəmizdə etnik rəngarəngliyin qorunmasına yönəldilən və uğurla həyata keçirilən dövlət siyasəti multikulturalizm və tolerantlıq sahəsində əsrlərdən bəri toplanan böyük tarixi ənənənin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir. Məhz bu siyasət nəticəsində Azərbaycan mədəniyyətlərarası dialoq, dünya mədəniyyətlərinin və sivilizasiyaların qarşılıqlı təsiri məkanına çevrilib. Komitə sədri qeyd edib ki, Dünya dini liderlərinin II Bakı sammiti dünya ölkələrinin Azərbaycandakı tolerant mühitə münasibətinin real göstəricisidir. Dünyada baş qaldırmaqda olan dini radikalizmə qarşı mübarizə tədbirlərindən danışan Mübariz Qurbanlı qeyd edib ki, din adı altında fəaliyyət göstərən radikal dini qruplaşmalar bütün cəmiyyətlər üçün böyük təhlükə və təhdiddir. Məhz buna görə də, Azərbaycan bu istiqamətdə əhəmiyyətli işlər görür. Eyni zamanda, dünyada sülhün bərqərar olması və sabitliyin təminatı üçün dialoq və əməkdaşlıq mühitinin yaradılmasının vacibliyini və buna nail olmaq üçün ölkələr arasında qarşılıqlı anlaşma və təcrübə mübadiləsinin aparılmasının zəruriliyini daim diqqətdə saxlayır.

Məlumdur ki, Azərbaycan xalqının zəngin multikulturalizm təcrübəsi, nümunəvi tolerant keyfiyyətlərə sahib olması beynəlxalq səviyyədə də tanınır və yüksək qiymətləndirilir. Bu həm də bəşəriyyətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bütün bu görüşlər və müzakirələr onu deməyə əsas verir ki, dünyanın hər yerində ölkəmizdə mövcud olan dövlət -din münasibətlərinə, eləcə də Azərbaycanın multikulturalizm modelinə böyük maraq var və onu bəşəri birgəyaşayışın təmin olunması baxımından nümunə hesab edirlər.

Yazıda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin materiallarından istifadə olunub.

“Paralel”in Araşdırma Qrupu

***Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
KİV-ə Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunub***